Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

14. detsember 2023 *

Keskkond – Direktiiv 1999/31/EÜ – Jäätmete ladestamine prügilasse – Kohustus sulgeda prügila, mis ei ole saanud nõutavat luba – Sulgemine – Liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastav Euroopa Kohtu otsus – Täitmata jätmine – ELTL artikli 260 lõige 2 – Rahatrahvid – Karistusmakse – Põhisumma

Kohtuasjas C-109/22,

mille ese on ELTL artikli 260 lõike 2 alusel 15. veebruaril 2022 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Nicolae ja E. Sanfrutos Cano,

hageja,

versus

Rumeenia, esindajad: L.-E. Baţagoi, E. Gane, O.-C. Ichim ja L. Liţu,

kostja,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud P. G. Xuereb ja I. Ziemele,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Rumeenia ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu 18. oktoobri 2018. aasta otsuse komisjon *vs.* Rumeenia (C-301/17, edaspidi „kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia“, EU:C:2018:846) täitmiseks, siis on Rumeenia rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;

– määrata ELTL artikli 260 lõike 2 kohaselt Rumeeniale selle eest, et ta rikkus kohustust võtta vajalikud meetmed kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks, 29 781,30 euro suurune karistusmakse iga hilinetud päeva eest alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest kuni kõikide kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks vajalike meetmete võtmiseni;

– määrata ELTL artikli 260 lõike 2 kohaselt Rumeeniale 3311,50 euro suuruse päevamäära alusel põhisumma, mis korrutatakse nende päevade arvuga, mis on möödunud alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia kuulutamisele järgnenud kuupäevast kuni päevani, mil Rumeenia on võtnud kõik vajalikud meetmed selle kohtuotsuse täitmiseks, või meetmete võtmata jätmise korral kuni Euroopa Kohtu käesoleva kohtuotsuse kuulutamise päevani, tingimusel et ületatakse minimaalne põhisumma 1 643 000 eurot; ja

– mõista kohtukulud välja Rumeenialt.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 1999/31/EÜ

2 Nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta (EÜT 1999, L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 15/04, lk 228) artikli 1 lõike 1 kohaselt on selle direktiivi eesmärk näha ette meetmed, menetlused ja juhised, mis võimaldavad vältida või võimaluste piires vähendada kogu prügila elutsükli jooksul jäätmete ladestamisest tuleneda võivat kahjulikku mõju keskkonnale, eelkõige pinnavee, põhjavee ja pinnase reostust ning õhu saastamist, ning maailma keskkonnale üldiselt, sealhulgas kasvuhooneefekti, ning kõiki sellest mõjust tulenevaid ohtusid inimese tervisele.

3 Direktiivi artikli 2 punkt g on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

g) *prügila* –jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa sisse (st maa alla), sealhulgas:

– käitisesisene jäätmekäitluskoht (st prügila, kus jäätmetekitaja ladestab jäätmed nende tekkekohal)

ja

– alaline jäätmekäitluskoht (st rohkem kui üheks aastaks), mida kasutatakse jäätmete vaheladustamiseks,

kuid mille hulka ei kuulu:

– rajatised, kus jäätmed maha laaditakse, et neid ette valmistada veoks mujal asuvasse taaskasutamis-, töötlemis- või kõrvaldamiskohta

ja

– jäätmete ladustamiskoht enne nende taaskasutamist või töötlemist üldjuhul mitte kauemaks kui kolmeks aastaks

või

– jäätmete ladustamiskoht enne nende kõrvaldamist mitte kauemaks kui üks aasta“.

4 Nimetatud direktiivi artiklis 8 on nähtud ette prügilaloa tingimused. Direktiivi artiklis 13 reguleeritakse sulgemise ja järelhoolduse korda.

5 Sama direktiivi artiklis 14 „Olemasolevad prügilad“ on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et prügilad, millele on antud luba või mis tegutsevad käesoleva direktiivi ülevõtmise ajal, ei või tegutsemist jätkata, kui allpool esitatud meetmed ei ole võimalikult kiiresti ja hiljemalt kaheksa aasta [möödumisel] artikli 18 lõikega 1 ettenähtud kuupäevast rakendatud:

[…]

b) prügila vastavusse viimise kava esitamise järel teevad pädevad asutused lõpliku otsuse, kas käitamist võib nimetatud kava ja käesoleva direktiivi alusel jätkata. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et artikli 7 punkti g ja artikli 13 kohaselt sulgeda nii kiiresti kui võimalik prügilad, millele ei ole antud artikli 8 kohaselt luba tegevust jätkata;

c) heakskiidetud prügila vastavusse viimise kava alusel kinnitavad pädevad asutused vajalikud tööd ja kehtestavad kava täitmiseks vajali[k]u üleminekuaja. Kõik olemasolevad prügilad peavad vastama käesoleva direktiivi nõuetele, välja arvatud I lisa nõuded, kaheksa aasta jooksul pärast artikli 18 lõikega 1 ettenähtud kuupäeva;

[…]“.

6 Direktiivi 1999/31 artikli 18 „Ülevõtmine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt kahe aasta möödumisel direktiivi jõustumisest. Liikmesriigid teavitavad sellest viivitamata komisjoni.

[…]“.

7 Direktiivi artiklis 19 „Jõustumine“ on ette nähtud:

„Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Ühenduste Teatajas* avaldamise päeval.“

2005. aasta ühinemisakt

8 Akti Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (ELT 2005, L 157, lk 203) artiklis 52 on sätestatud, et „[ü]hinemisel käsitletakse […] Rumeeniat EÜ asutamislepingu artikli 249 ja Euratomi asutamislepingu artikli 161 tähenduses direktiivide ja otsuste [adressaadina], kui kõnealused direktiivid ja otsused on adresseeritud kõikidele praegustele liikmesriikidele“.

9 Selle akti artikli 53 lõike 1 kohaselt jõustab Rumeenia meetmed, mida on vaja, et ta võiks alates ühinemiskuupäevast järgida EÜ asutamislepingu artikli 249 ja Euratomi asutamislepingu artikli 161 tähenduses direktiive ja otsuseid, kui nimetatud aktis ei ole ette nähtud muud tähtaega.

10 Vastavalt sama akti VII lisa 9. jao B osa punkti 3 alapunktile a oli Rumeenia 101 olemasoleva munitsipaalprügila suhtes kuni 16. juulini 2017 ette nähtud erand direktiivi 1999/31 artikli 14 punktist c ja selle direktiivi I lisa punktidest 2–4 ja 6.

Kohtuotsus komisjon vs. Rumeenia

11 Kohtuotsuses komisjon *vs.* Rumeenia otsustas Euroopa Kohus, et kuna Rumeenia ei ole komisjoni hagis viidatud 68 prügila suhtes täitnud oma kohustust võtta kõik vajalikud meetmed, et direktiivi 1999/31 artikli 7 punkti g ja artikli 13 kohaselt sulgeda nii kiiresti kui võimalik prügilad, millele ei ole antud selle direktiivi artikli 8 kohaselt luba tegevust jätkata, siis on Rumeenia rikkunud direktiivi 1999/31 artikli 14 punktist b koosmõjus selle direktiivi artikliga 13 tulenevaid kohustusi.

Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

12 Pärast kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia kuulutamist palus komisjon 25. oktoobri 2018. aasta kirjas Rumeenialt teavet meetmete kohta, mida see liikmesriik on võtnud selle kohtuotsuse täitmiseks.

13 Rumeenia märkis oma 14. jaanuari 2019. aasta vastuses, et 68 prügilast on suletud ainult 19.

14 Komisjon palus 1. aprilli 2019. aasta kirjas Rumeenial esitada ülejäänud 49 prügila sulgemise ajakava ja sellega seotud tõendid.

15 Rumeenia teatas 28. mai 2019. aasta kirjas komisjonile veel ühe prügila sulgemisest. See liikmesriik teatas 9. jaanuari 2020. aasta kirjas komisjonile, et viimati nimetatud kuupäevaks oli sulgemata prügilaid 48.

16 Komisjon saatis 14. mail 2020 Rumeeniale ELTL artikli 260 alusel ametliku kirja, milles märkis, et see liikmesriik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks, kuna 68 prügilast, mida see kohtuotsus puudutab, ei ole 48 prügilat veel suletud direktiivi 1999/31 tähenduses, ning palus nimetatud liikmesriigil esitada oma märkused nelja kuu jooksul alates selle kirja kättesaamisest, s.o tähtaeg, mida hiljem pikendati kuni 30. septembrini 2020.

17 Rumeenia vastas nimetatud kirjale 29. septembril 2020, teatades veel ühe prügila sulgemisest. Lisaks edastas ta komisjonile ajakava selle direktiivi nõuete täitmiseks, milles nähti ette, et enamiku ohtlike ja ohutute tööstusjäätmete prügilate sulgemine viiakse lõpule 2023. aasta detsembris.

18 Pärast 8. veebruaril 2021 toimunud kahepoolset kohtumist selle ajakava teemal teavitati komisjoni veel kolme prügila sulgemisest.

19 Rumeenia teatas 20. augusti 2021. aasta kirjas komisjonile, et ülejäänud 44 prügilat ei ole ikka veel suletud. See liikmesriik teavitas komisjoni ka sellest, et sulgemisega seotud diagnostiliste analüüside tegemine viibis, mistõttu ei ole sellest ajakavast kinni peetud.

20 Kuna komisjon leidis, et nende 44 prügila suhtes ei ole Rumeenia võtnud vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs*. Rumeenia täitmiseks ega ole pidanud kinni oma nõuete täitmise ajakavas ette nähtud tähtaegadest, siis esitas komisjon käesoleva hagi.

21 Komisjon teatas 14. septembri 2023. aasta kirjas Euroopa Kohtule, et hagi esitamise kuupäevast kuni 14. septembrini 2023 on Rumeenia täitnud kohtuotsuse komisjon *vs*. Rumeenia nõudeid seoses veel 13 prügilaga.

Hagi vastuvõetavus

Poolte argumendid

22 Rumeenia väidab, et hagi on vastuvõetamatu, kuna esiteks ei määranud komisjon talle direktiivi 1999/31 artiklist 14 tulenevate kohustuste täitmiseks mõistlikku tähtaega ning käesoleva kohtuasjaga seotud kohtueelne menetlus langes kokku COVID-19 pandeemiaga, mis küll ei takistanud Rumeenial neid kohustusi täita, kuid siiski viivitas selle direktiivi täitmise protsessi.

23 Teiseks heidab Rumeenia komisjonile ette võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist, kui ta kohaldas talle nimetatud direktiivi täitmiseks tähtaega, mis on selle liikmesriigi sõnul lühem kui teistele liikmesriikidele sarnastes olukordades antud tähtaeg.

24 Komisjon vaidleb Rumeenia argumentidele vastu ja väidab, et käesolev hagi on vastuvõetav.

Euroopa Kohtu hinnang

25 Mis puudutab Rumeenia argumenti, mille kohaselt komisjon ei ole talle määranud mõistlikku tähtaega direktiivi 1999/31 artiklist 14 tulenevate kohustuste täitmiseks, siis olgu märgitud, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kohtueelse menetluse eesmärk anda asjaomasele liikmesriigile võimalus esiteks täita liidu õigusest tulenevad kohustused ning teiseks esitada komisjoni väidetele tulemuslikult vastuväited. See kahetine eesmärk kohustab komisjoni jätma liikmesriikidele mõistliku tähtaja ametlikule kirjale vastamiseks ja põhjendatud arvamuse täitmiseks või vajaduse korral oma kaitse ettevalmistamiseks. Määratud tähtaja mõistlikkuse üle tuleb otsustada kõiki konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes (kohtuotsus komisjoni *vs*. Rumeenia, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Sellega seoses tuleb samuti märkida, et direktiivi 1999/31 artikli 14 kohaselt pidid liikmesriigid võtma selles artiklis nimetatud meetmed võimalikult kiiresti ja hiljemalt kaheksa aasta jooksul alates selle direktiivi artikli 18 lõikes 1 ettenähtud kuupäevast. Viimati nimetatud sätte kohaselt pidid liikmesriigid direktiivi oma õiguskorda üle võtma hiljemalt kahe aasta möödumisel selle direktiivi jõustumisest. Kuna direktiiv 1999/31 jõustus selle artikli 19 kohaselt 16. juulil 1999, siis möödus selle artiklis 14 ette nähtud tähtaeg 16. juulil 2009 (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia, punktid 23 ja 29).

27 Järelikult käesoleval juhul oli Rumeenia selleks kuupäevaks, mil komisjon saatis talle oma ametliku kirja, ehk 14. maiks 2020 olnud juba rohkem kui kümme aastat kohustatud täitma direktiivi 1999/31 artiklist 14 tulenevaid kohustusi ning tema suhtes oli algatatud rikkumismenetlus, mille tulemusel tehti 18. oktoobril 2018 kuulutatud kohtuotsus komisjon *vs.* Rumeenia. Lisaks, pikendades ametlikule kirjale vastamise tähtaega kuni 30. septembrini 2020, andis komisjon sellele liikmesriigile nimetatud kirja kättesaamisest alates rohkem kui nelja kuu pikkuse tähtaja nende kohustuste täitmiseks ja tulemuslike vastuväidete esitamiseks. Lisaks esitas komisjon käesoleva hagi alles 15. veebruaril 2022 ehk üks aasta ja üheksa kuud pärast ametliku kirja saatmist.

28 Neil asjaoludel ei ole Rumeenia suutnud tõendada, et talle ei antud mõistlikku tähtaega käesoleva kohtuotsuse punktis 25 viidatud kohtupraktika tähenduses. Selles kontekstis ei saa nõustuda ka selle liikmesriigi argumendiga, mis puudutab COVID-19 pandeemia mõju nimetatud kohustuste täitmisele. 2020. aastal toimunud pandeemiaga ei saa põhjendada nende meetmete ebapiisavust, mida oleks tulnud võtta ja rakendada alates 16. juulist 2009 (vt analoogia alusel 29. juuni 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal (piirtasemed – NO_2), C-220/22, EU:C:2023:521, punkt 101).

29 Mis puudutab Rumeenia argumenti, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta kohaldas talle direktiivi 1999/31 täitmiseks tähtaega, mis on lühem kui teistele liikmesriikidele sarnastes olukordades antud tähtaeg, siis tuleb meenutada väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt on komisjonil kaalutlusõigus hinnata liikmesriigi suhtes menetluse algatamise otstarbekust, teha kindlaks väidetavalt rikutud õigusnormid ja valida hetk, mil alustada liikmesriigi suhtes rikkumismenetlus, kusjuures kaalutlused, mille alusel see valik kujuneb, ei saa hagi vastuvõetavust mõjutada. Euroopa Kohus on seega juba otsustanud, et seda kaalutlusruumi arvesse võttes ei ole asjaolu, et mõne liikmesriigi vastu ei ole esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, teise liikmesriigi vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetavuse hindamisel asjasse puutuv (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik (ajutine mehhanism rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamiseks), C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, EU:C:2020:257, punktid 75 ja 76 ning seal viidatud kohtupraktika).

30 Käesolevas asjas ei ole Rumeenia suutnud tõendada, et komisjon ületas kaalutlusruumi piire, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis. Sellega seoses tuleb märkida, et see institutsioon tegi otsuse esitada käesolev hagi, kui ilmnes, et see liikmesriik ei pea kinni selle kohtuotsuse punktis 17 nimetatud nõuete täitmise ajakavas ette nähtud tähtajast, milleks oli 2023. aasta detsember ehk rohkem kui viis aastat pärast kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia kuulutamist.

31 Komisjoni hagi tugines seega Rumeeniale ette heidetava rikkumise kestvusega seonduvale neutraalsele ja objektiivsele kriteeriumile (vt analoogia alusel 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik (ajutine mehhanism rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamiseks), C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, EU:C:2020:257, punkt 81).

32 Seega asjaolu, et väidetavalt analoogsetes olukordades oli muudel liikmesriikidel kui Rumeenia ametliku kirja kuupäevast kuni Euroopa Kohtusse pöördumiseni õigus pikemale ajavahemikule, ei saa kuidagi mõjutada käesoleva hagi vastuvõetavust.

33 Järelikult on komisjoni hagi vastuvõetav.

Liikmesriigi kohustuste rikkumine

Poolte argumendid

34 Kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia resolutsiooni kohta väidab komisjon, et ELTL artikli 260 lõike 1 kohaselt oli Rumeenia kohustatud võtma vajalikud meetmed, et selles kohtuotsuses käsitletud 68 prügilat võimalikult kiiresti sulgeda.

35 Rumeenia tunnistab, et ametlikus kirjas määratud pikendatud tähtajaks ehk 30. septembriks 2020 ei olnud ta võtnud selle kohtuotsuse täitmiseks kõiki vajalikke meetmeid seoses nendest prügilatest 47 prügila sulgemisega.

Euroopa Kohtu hinnang

36 ELTL artikli 260 lõikes 2 on ette nähtud, et kui komisjoni hinnangul ei ole asjaomane liikmesriik võtnud meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, võib komisjon pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma märkused, anda asja kohtusse, näidates ära põhisumma või karistusmakse suuruse, mille see liikmesriik peab tasuma ja mida ta peab asjaoludele vastavaks.

37 ELTL artikli 260 lõike 2 kohaselt tuleb liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemise hindamisel võtta aluseks kuupäev, mil lõppeb selle sätte alusel esitatud ametlikus kirjas määratud tähtaeg (vt selle kohta 12. novembri 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (välisriigis asuvalt kinnisvaralt saadav tulu), C-842/19, EU:C:2020:915, punkt 12, ja 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Nagu Rumeenia kostja vastuses ja vasturepliigis möönis, ei ole käesolevas asjas vaidlust selles, et ametlikus kirjas määratud pikendatud tähtajaks ehk 30. septembriks 2020 ei olnud see liikmesriik võtnud kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks vajalikke meetmeid seoses selles kohtuotsuses viidatud 68 prügilast 47 prügila sulgemisega.

39 Järelikult tuleb tõdeda, et kuna Rumeenia ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks, siis on Rumeenia rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Rahalised karistused

Karistusmakse

Poolte argumendid

40 Komisjon väidab, et Rumeeniale ette heidetav liikmesriigi kohustuste rikkumine kestab edasi ka hetkel, kui Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid, ning tuginedes eelkõige komisjoni 12. detsembri 2005. aasta teatisele SEC(2005) 1658 „[ELTL artikli 260] rakendamine“ (edaspidi „2005. aasta teatis“), samuti oma teatisele „Ühendkuningriigi väljaastumisest tulenev korrektsioon rikkumismenetluses komisjoni poolt Euroopa Liidu Kohtule esildatava põhisumma ja karistusmakse arvutamises“ (ELT 2021, C 129, lk 1), teeb ettepaneku määrata kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmata jätmise eest sellele liikmesriigile karistuseks karistusmakse. Komisjon märgib, et 2005. aasta teatises esitatud valemi kohaselt on päevane karistusmakse võrdne kindla baassummaga, mis korrutatakse raskuskoefitsiendi, kestuskoefitsiendi ja teguriga „n“, võttes eelkõige arvesse asjaomase liikmesriigi maksevõimet.

41 Raskuskoefitsiendi kohta märgib komisjon, et kuigi iga rikkumine, mis tuleneb Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmisest, on iseenesest kindlalt raske rikkumine, tuleb jäätmete ilma inimeste tervist ohustamata ja keskkonda kahjustamata kõrvaldamise kohustuse täitmata jätmine kvalifitseerida eriti raskeks rikkumiseks. Mis puudutab küsimust, kas esineb kergendavaid või raskendavaid asjaolusid, siis märgib komisjon ühelt poolt, et kergendavaks asjaoluks võib pidada Rumeenia koostööd ELTL artikli 260 alusel algatatud menetluses ja selle liikmesriigi edusamme suletavate prügilate arvu vähendamisel ja niisuguste riigisiseste õigusnormide vastuvõtmisel, mille eesmärk on lihtsustada nende prügilate sundvõõrandamist. Teiselt poolt kujutab asjaolu, et Rumeenia ei ole alates 16. juulist 2009 endiselt suutnud täita direktiivi 1999/31 nõudeid, endast raskendavat asjaolu. Seetõttu teeb komisjon ettepaneku kohaldada 2005. aasta teatises esitatud skaalal 1–20 raskuskoefitsienti 5.

42 Mis puudutab kestuskoefitsienti, siis kuna kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia kuulutamise ja selle kuupäeva vahel, mil komisjon otsustas pöörduda Euroopa Kohtusse, oli möödunud rohkem kui 36 kuud, teeb see institutsioon ettepaneku kehtestada see koefitsient 2005. aasta teatises ette nähtud maksimaalsele tasemele ehk tasemele 3 skaalal 1–3.

43 Lõpuks, mis puudutab tegurit „n“, siis kuigi komisjon võtab teadmiseks juhised, mis tulenevad 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel) (C-51/20, EU:C:2022:36), millest nähtub, et asjaomase liikmesriigi sisemajanduse koguprodukt (SKP) on peamine tegur, samal ajal kui liikmesriigi institutsioonilise kaalu arvessevõtmine ei ole iseenesest hädavajalik, tugineb see institutsioon oma taotluses siiski käesoleva kohtuotsuse punktis 40 nimetatud teatistes esitatud parameetritele, mida ei ole veel kohandatud pärast 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsust komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel) (C-51/20, EU:C:2022:36). Sellega seoses teeb komisjon ettepaneku kehtestada Rumeenia puhul teguriks „n“ 0,74.

44 Komisjon leiab, et kuna kindel baassumma on 2683 eurot, peaks karistusmakse olema 29 781,30 eurot päevas. Tagamaks selle summa järkjärgulise vähendamise vastavalt edusammudele, mida Rumeenia on oma kohustuste täitmisel teinud, teeb see institutsioon ettepaneku kohaldada kahanevat karistusmakset, jagades nimetatud summa hagiavalduses viidatud prügilate arvuga ehk 44ga,

nii et selliselt saadud summa, mis on 676,85 eurot päevas, arvatakse päevamääraga karistusmaksest maha iga prügila eest, millega seoses on Rumeenia võtnud kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks vajalikud meetmed.

45 Rumeenia palub Euroopa Kohtul jätta komisjoni karistusmakse määramise nõue rahuldamata või teise võimalusena vähendada trahvi summat, võttes arvesse edusamme, mida see liikmesriik on teinud direktiivi 1999/31 täitmisel.

46 Mis puudutab raskuskoefitsienti, siis väidab Rumeenia, et direktiivi 1999/31 mis tahes rikkumist ei saa pidada eriti raskeks ning et sellega seoses tuleb arvesse võtta asjaomaste prügilate sulgemisel tehtud edusamme.

47 Lisaks komisjoni tuvastatud kergendavatele asjaoludele väidab Rumeenia, et asjaolu, et seda liikmesriiki ei ole kunagi varem Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmise eest süüdi mõistetud, kujutab endast samuti kergendavat asjaolu. Lisaks leiab see liikmesriik, et rikkumise kestust ei saa raskendava asjaoluna arvesse võtta.

48 Kestuskoefitsiendi kohta väidab Rumeenia eelkõige, et kuna komisjon tugineb kuupäevale, mil ta otsustas pöörduda Euroopa Kohtusse, tugineb ta tegurile, mis ei sõltu asjaomase liikmesriigi tahtest, vaid selle institutsiooni enda talituste töömeetodist ja -koormusest.

49 Lõpuks leiab Rumeenia teguri „n“ kohta, et viide asjaomase liikmesriigi institutsioonilisele kaalule ei ole kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 43 viidatud kohtupraktikaga. Rumeenia palub Euroopa Kohtul võtta arvesse ka oma SKP arengut aastatel 2020–2022.

Euroopa Kohtu hinnang

50 Kõigepealt tuleb meenutada, et ELTL artikli 260 lõikes 2 ette nähtud menetluse eesmärk on ajendada oma kohustusi rikkunud liikmesriiki täitma liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsust ja seega tagada liidu õiguse tõhus rakendamine ning et nimetatud sättes ette nähtud meetmed ehk karistusmakse ja põhisumma taotlevad mõlemad sama eesmärki (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Samuti olgu meenutatud, et Euroopa Kohus peab tema menetluses olevas igas kohtuasjas juhtumi asjaolusid arvestades ning tema hinnangul vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised sanktsioonid muu hulgas selleks, et ära hoida liidu õiguse sarnaste rikkumiste kordumine (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on karistusmakse määramine üldjuhul õigustatud vaid siis, kui eelneva kohtuotsuse täitmata jätmises seisnev rikkumine kestab kuni ajani, mil Euroopa Kohus asjaolusid hindab (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 87 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Et teha kindlaks, kas kostjale etteheidetav liikmesriigi kohustuste rikkumine on kestnud kuni ajani, mil Euroopa Kohus juhtumi asjaolusid hindab, tuleb hinnata meetmeid, mis kostjaks oleva riigi väitel on võetud pärast ametlikus kirjas määratud tähtaega (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).

54 Käesoleval juhul on tõendatud, et käesoleva kohtuotsuse punktis 21 nimetatud asjaolusid arvestades ei ole Rumeenia suutnud 31 prügila suhtes täita kohtuotsust komisjon *vs.* Rumeenia, mistõttu Rumeeniale etteheidetav rikkumine on väldanud kuni ajani, mil Euroopa Kohus hindas käesoleva juhtumi faktilisi asjaolusid.

55 Neil asjaoludel on Rumeenialt karistusmakse väljamõistmine sobiv rahaline meede, et ajendada teda võtma vajalikke meetmeid tuvastatud rikkumise lõpetamiseks ja liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsuse täieliku täitmise tagamiseks (vt analoogia alusel 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 92).

56 Selle kohta tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et karistusmakse tuleb määrata vastavalt sellele, missuguse määraga mõjutusvahendit on tarvis kohaldada, et asjaomane liikmesriik muudaks oma käitumist ja lõpetaks talle süüks arvatud rikkumise (vt selle kohta 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Selles valdkonnas oma kaalutlusõigust kasutades tuleb Euroopa Kohtul määrata karistusmakse nii, et see oleks ühelt poolt asjaoludele vastav ning teiselt poolt proportsionaalne tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumise ja selle liikmesriigi maksevõimega (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Komisjoni ettepanekud karistusmakse summa kohta ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad, vaid on üksnes tarvilik lähtepunkt. Euroopa Kohus peab saama vabalt määrata karistusmakset sellises summas ja vormis, mida ta peab sobivaks, et mõjutada liikmesriiki lõpetama liidu õigusest tulenevate kohustuste rikkumine (12. novembri 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (välisriigis asuvalt kinnisvaralt saadav tulu), C-842/19, EU:C:2020:915, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Karistusmakse summa kindlaksmääramisel on põhikriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta, tagamaks karistusmakse sunnijõud liidu õiguse ühetaolise ja tõhusa kohaldamise eesmärgil, üldjuhul rikkumise raskus, kestus ja asjaomase liikmesriigi maksevõime. Nende kriteeriumide kohaldamisel tuleb arvesse võtta eelkõige täitmata jätmise tagajärgi era- ja avalikele huvidele ning seda, kuivõrd kiireloomuline on vajadus, et asjaomane liikmesriik täidaks oma kohustused (12. novembri 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia välisriigis asuvalt kinnisvaralt saadav tulu), C-842/19, EU:C:2020:915, punkt 65, ja 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

60 Mis puudutab rikkumise raskust, siis tuleb märkida, et direktiivi 1999/31 artikli 1 lõike 1 kohaselt on direktiivi eesmärk eelkõige vältida või võimaluste piires vähendada jäätmete ladestamisest tuleneda võivat kahjulikku mõju keskkonnale ning kõiki sellest mõjust tulenevaid ohtusid inimese tervisele.

61 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb aga, et kui rikkumine ja eelkõige Euroopa Kohtu otsuse täitmata jätmine võib kahjustada keskkonda ja ohustada inimeste tervist, tuleb niisugust rikkumist pidada eriti raskeks (vt selle kohta 9. detsembri 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 77, ja 22. veebruari 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-328/16, EU:C:2018:98, punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika).

62 Nagu nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, toob kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia mittetäielik rakendamine käesoleval juhul kaasa ohu märkimisväärseks reostuseks ja tõsisteks tagajärgedeks inimeste tervisele, eelkõige kahjulike kemikaalide vabanemise pinnases, õhus ja vees. Nii on see eelkõige ohtlike tööstusjäätmete prügilate puhul, mida ei ole veel suletud.

63 Sellega seoses tuleb kergendavate asjaoludena tõepoolest arvesse võtta Rumeenia koostööd ELTL artikli 260 alusel algatatud menetluses ning edusamme suletavate prügilate arvu vähendamisel ja niisuguste riigisiseste õigusnormide vastuvõtmisel, mille eesmärk on lihtsustada suletavate prügilate sundvõõrandamist. Samuti tuleb kergendava asjaoluna arvesse võtta, et see liikmesriik ei ole kunagi varem jätnud täitmata Euroopa Kohtu poolt ELTL artikli 258 alusel tehtud kohtuotsust (vt analoogia alusel 30. mai 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Rootsi, C-270/11, EU:C:2013:339, punkt 55).

64 Raskendava asjaoluna tuleb siiski arvesse võtta ka asjaolu, et nimetatud liikmesriik ei ole enne 2023. aasta detsembrit ehk enam kui 14 aastat pärast käesoleva kohtuotsuse punktis 26 nimetatud tähtaja möödumist näinud ette direktiivi 1999/31 nõuete täielikku täitmist, mistõttu on nende nõuete täitmata jätmine eriti pikaajaline (vt analoogia alusel 22. juuni 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal (C-557/14, EU:C:2016:471, punkt 74).

65 Mis puudutab rikkumise kestust, siis tuleb arvesse võtta ajavahemikku esimese liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsuse kuulutamisest kuni hetkeni, mil Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid hindab (vt selle kohta 12. novembri 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (välisriigis asuvalt kinnisvaralt saadav tulu), C-842/19, EU:C:2020:915, punkt 56, ja 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika).

66 Käesoleval juhul on tõendatud, et rikkumine kestab juba enam kui neli aastat kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia kuulutamisest arvates, mis on märkimisväärselt pikk aeg (vt analoogia alusel 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 106).

67 Ehkki ELTL artikli 260 lõikes 1 ei ole täpsustatud tähtaega, mille jooksul kohtuotsus tuleb täita, nõuab liidu õiguse kohese ja ühetaolise rakendamise huvi väljakujunenud kohtupraktika kohaselt seda, et täitmist alustataks kohe ja et see viidaks lõpule nii kiiresti kui võimalik (12. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Iirimaa (Derrybrieni tuuleelektrijaam), C-261/18, EU:C:2019:955, punkt 123 ja seal viidatud kohtupraktika).

68 Mis puudutab sellega seoses Rumeenia argumenti, et rikkumise kestus, millele komisjon tugineb, sõltub selle institutsiooni enda talituste töömeetodist või -koormusest, siis piisab, kui märkida, et see kestus on tingitud üksnes asjaomase liikmesriigi käitumisest, kes jättis asjaomase kohtuotsuse täielikult rakendamata, mistõttu ei saa selle argumendiga nõustuda.

69 Mis puudutab asjaomase liikmesriigi maksevõimet, siis tuleb peamise tegurina võtta aluseks selle liikmesriigi SKT, võtmata arvesse liikmesriigi institutsioonilist kaalu. Sellega seoses tuleb arvesse võtta ka selle liikmesriigi SKT viimase aja arengusuundi selle päeva seisuga, mil Euroopa Kohus asjaolusid hindab (vt selle kohta 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punktid 107 ja 116).

70 Lõpuks, mis puudutab karistusmakse perioodilisust, siis nagu soovitab komisjon, peab Euroopa Kohus kohaseks määrata summa iga prügila kohta iga hilinetud päeva eest, et oleks võimalik arvesse võtta Rumeenia edusamme asjaomaste prügilate sulgemisel.

71 Eeltoodut arvestades ja lähtudes kaalutlusõigusest, mis Euroopa Kohtul ELTL artikli 260 lõike 2 alusel on, tuleb Rumeenialt komisjoni kasuks välja mõista karistusmakse 600 eurot iga prügila kohta iga kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täitmiseks vajalike meetmete võtmisega hilinetud päeva eest, alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest kuni kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia täieliku täitmiseni.

Põhisumma

Poolte argumendid

72 Komisjon kinnitab, et Euroopa Kohtu kohtuotsuse pikaajaline täitmata jätmine kujutab endast alati õigusriigi põhimõtetel põhineva liidu õiguspärasuse ja õiguskindluse tõsist rikkumist.

73 Käesolevas asjas on komisjon seisukohal, et Rumeenialt põhisumma väljamõistmine on põhjendatud ohuga, mida asjaomased prügilad kujutavad keskkonnale ja inimeste tervisele, ning vajadusega vältida tõhusalt analoogsete liidu õiguse rikkumiste kordumist.

74 Mis puudutab põhisumma suurust, siis teeb komisjon ettepaneku kohaldada käesoleva kohtuotsuse punktis 40 viidatud teatistes ette nähtud 895 euro suurusele ühtsele baassummale sama raskuskoefitsienti ja sama tegurit „n“, mida kasutati karistusmakse arvutamisel, kusjuures rikkumise kestust võetakse arvesse päevasumma kindlaksmääramisel, mis korrutatakse päevade arvuga, mil rikkumine kestab.

75 Seega palub komisjon Euroopa Kohtul mõista Rumeenialt välja päevamääraga põhisumma 3311,50 eurot, mis korrutatakse nende päevade arvuga, mis on möödunud alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia kuulutamisele järgnenud kuupäevast kuni päevani, mil Rumeenia on võtnud kõik vajalikud meetmed selle kohtuotsuse täitmiseks, või meetmete võtmata jätmise korral kuni Euroopa Kohtu käesoleva kohtuotsuse kuulutamise päevani, tingimusel et ületatakse minimaalne põhisumma 1 643 000 eurot. Minimaalse põhisumma kindlaksmääramine on põhjendatud vajadusega määrata tegelik ja hoiatav karistus iga kord, kui Euroopa Kohtu otsus püsivalt täitmata jäetakse.

76 Rumeenia leiab sisuliselt samadel põhjustel, mis ta esitas karistusmakse määramise taotluse kohta, et komisjoni nõutud põhisummat tuleb vähendada. Ta väidab samuti, et minimaalse põhisumma kindlaksmääramise nõue tuleb jätta rahuldamata, kuna see summa ei võta arvesse karistatava rikkumise eripära.

Euroopa Kohtu hinnang

77 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtul on õigus talle kõnealuses valdkonnas antud kaalutlusõiguse teostamisel määrata kumulatiivselt nii karistusmakse kui ka põhisumma (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 128 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Igal konkreetsel juhtumil tuleb põhisumma välja mõista ja selle suurus vajaduse korral kindlaks määrata lähtuvalt kõigist tähtsust omavatest asjaoludest, mis puudutavad nii tuvastatud rikkumise tunnuseid kui ka selle liikmesriigi enda suhtumist, keda ELTL artikli 260 alusel algatatud menetlus puudutab. See säte annab Euroopa Kohtule ulatusliku kaalutlusõiguse otsustada, kas selline karistus määrata või mitte, ja vajaduse korral määrata kindlaks selle suurus (20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 129 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Nagu komisjon märkis, õigustavad käesolevas kohtuotsuses tuvastatud rikkumise moodustavad asjaolud niisuguse hoiatava meetme võtmist nagu põhisumma väljamõistmine seetõttu, et need asjaolud kujutavad endast ohtu keskkonnale ja inimeste tervisele, ning seetõttu, et tuleb arvestada, et tarvis on tõhusalt ennetada analoogsete liidu õiguse rikkumiste toimepanemist tulevikus (vt analoogia alusel 4. juuli 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Slovakkia, C-626/16, EU:C:2018:525, punkt 99).

80 Neil asjaoludel on Euroopa Kohtu ülesanne määrata oma kaalutlusõigust teostades põhisumma suurus nii, et see oleks ühelt poolt asjaoludele vastav ja teiselt poolt toimepandud rikkumisega proportsionaalne (vt selle kohta 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 131 ja seal viidatud kohtupraktika).

81 Asjaolud, mida käesolevas asjas tuleb arvesse võtta, ilmnevad eelkõige selle kohtuotsuse punktides 59–69 esitatud põhjendustest, mis käsitlevad rikkumise raskust ja kestust ning asjaomase liikmesriigi maksevõimet (vt analoogia alusel 20. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka (riigiabi tagasinõudmine – ferronikkel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkt 133 ja seal viidatud kohtupraktika).

82 Eeltoodud kaalutlusi arvestades peab Euroopa Kohus sobivaks määrata põhisumma suuruseks 1 500 000 eurot.

83 Seega tuleb Rumeenialt komisjoni kasuks välja mõista põhisumma 1 500 000 eurot.

Kohtukulud

84 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on Rumeenialt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja liikmesriigi kohustuste rikkumine on tuvastatud, tuleb kohtukulud välja mõista sellelt liikmesriigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. **Kuna Rumeenia ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid 18. oktoobri 2018. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia (C-301/17, EU:C:2018:846) täitmiseks, siis on Rumeenia rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi**.

2. **Mõista Rumeenialt komisjoni kasuks välja karistusmakse 600 eurot iga prügila kohta iga 18. oktoobri 2018. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia (C-301/17, EU:C:2018:846) täitmiseks vajalike meetmete võtmisega hilinetud päeva eest, alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest kuni 18. oktoobri 2018. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Rumeenia (C-301/17, EU:C:2018:846) täieliku täitmiseni**.

3. **Mõista Rumeenialt komisjoni kasuks välja põhisumma 1 500 000 eurot.**

4. **Mõista kohtukulud välja Rumeenialt.**

Allkirjad